

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง สถานภาพของผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการสำรองฝ่ายลูกจ้างในคณะกรรมการ
แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้มีหนังสือที่ รง ๐๒๐๑.๕/๒๓๑ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความว่า นางวัลลภา สลิลาอำไพ ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประธานสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจบริษัท ขนส่ง จำกัด มีวาระในการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๓ ถึงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๕ ขณะดำรงตำแหน่งดังกล่าวได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการสำรองฝ่ายลูกจ้างในคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ลำดับที่ ๔ ตามระเบียบกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งผู้แทนฝ่ายลูกจ้างในคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ ในระหว่างที่เป็นกรรมการสำรอง นางวัลลภาได้พ้นจากการดำรงตำแหน่งประธานสหภาพแรงงานเนื่องจากครบวาระ นางวัลลภาสมัครเข้าเป็นกรรมการสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจอีกครั้งหนึ่ง และได้รับการเลือกตั้งเป็นกรรมการโดยดำรงตำแหน่งประธานสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจเช่นเดิม โดยนายทะเบียนได้จดทะเบียนเมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๕

จากข้อเท็จจริงดังกล่าว กระทรวงแรงงานได้ขอหารือปัญหาทางกฎหมายว่า

(๑) ในระหว่างที่นางวัลลภาพ้นจากการดำรงตำแหน่งประธานสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจเมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๕ สถานภาพของนางวัลลภาในฐานะการเป็นกรรมการสำรองฝ่ายลูกจ้างในคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์จะสิ้นสุดลงหรือไม่ เมื่อใด และเพราะเหตุใด(๒) ประธานสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ หมายความว่ารวมถึงกรณีที่นางวัลลภารักษาราชการในตำแหน่งประธาน สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจหรือไม่

กระทรวงแรงงานได้พิจารณาในเรื่องนี้แล้วมีความเห็นแยกเป็น ๒ แนวทางกล่าวคือ

ความเห็นแรก เห็นว่า กรรมการฝ่ายลูกจ้างในคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์มาจากการเลือกตั้งระหว่างประธานสหภาพแรงงานด้วยกัน โดยทั้งผู้เลือกและผู้รับการเลือกใช้สิทธิในฐานะความเป็นประธานสหภาพแรงงาน เพื่อให้ผู้เป็นประธานสหภาพแรงงานได้เป็นกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์รวมถึงเป็นกรรมการสำรองด้วย ความเป็นประธานสหภาพแรงงานจึงเป็นสาระสำคัญของผู้ได้รับเลือกรวมถึงผู้เป็นกรรมการสำรองด้วย การพ้นจากตำแหน่งประธานสหภาพแรงงานเพียงบางช่วงย่อมทำให้เป็นผู้ขาดคุณสมบัติและต้องพ้นจาก

ตำแหน่งไม่ว่าจะเป็นกรรมการหรือกรรมการสำรองก็ตาม แม้ว่าข้อบังคับของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจบริษัท ขนส่ง จำกัด จะให้กรรมการที่พ้นจากตำแหน่งรักษาการ โดยให้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดิมจนกว่าจะมอบงานให้คณะกรรมการชุดใหม่ก็ตาม สิทธิการเป็นกรรมการจากประธานสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจจึงสิ้นสุดไปด้วย

ความเห็นที่สอง เห็นว่า แม้วาระการดำรงตำแหน่งประธานสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจของนางวัลลภาดังกล่าวจะได้สิ้นสุดลง แต่ตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ กำหนดให้การเปลี่ยนแปลงกรรมการสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจมีผลใช้บังคับต่อเมื่อนายทะเบียนได้จดทะเบียนกรรมการสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจชุดใหม่ประกอบด้วยข้อ ๑๙ (๓) ของข้อบังคับของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจบริษัท ขนส่ง จำกัด ให้คณะกรรมการชุดเดิมรักษาการซึ่งมีนางวัลลภาเป็นประธานอยู่ด้วย มีอำนาจหน้าที่เช่นเดิมจนกว่าจะมอบงานให้คณะกรรมการชุดใหม่ นางวัลลภาจึงยังคงดำรงตำแหน่งประธานสหภาพแรงงานและมีอำนาจหน้าที่เช่นเดิมแม้จะรักษาการก็ตาม เมื่อภายหลังได้มีการเลือกตั้งกรรมการสหภาพแรงงานชุดใหม่ นางวัลลภาที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นประธานสหภาพแรงงานเช่นเดิม จึงถือว่านางวัลลภาเป็นประธานสหภาพแรงงานอย่างต่อเนื่อง และยังไม่พ้นจากการเป็นกรรมการสำรองในคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้ฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงแรงงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน และกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน) แล้ว ได้ความว่า นางวัลลภา สลิลอำไพ ได้รับเลือกตั้งและจดทะเบียนให้ดำรงตำแหน่งประธานสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจบริษัท ขนส่ง จำกัด วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๓ ครบวาระการดำรงตำแหน่งวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๕ แต่มีข้อบังคับของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ บริษัท ขนส่ง จำกัด ข้อ ๑๙ (๓)^๑ ให้คณะกรรมการชุดเดิม รักษาการโดยมีอำนาจหน้าที่ตามเดิมไปจนกว่าคณะกรรมการชุดใหม่ได้รับมอบงาน แต่ก่อนการดำรงตำแหน่งประธานสหภาพแรงงานของนางวัลลภาฯ ครบวาระ คือเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ได้มีการเลือกตั้งในระหว่างประธานสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจด้วยกันเพื่อให้รัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการฝ่ายลูกจ้างในคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ โดยรัฐมนตรีจะแต่งตั้งจากผู้ได้รับเลือกตั้งที่ได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งมากที่สุดตามลำดับจำนวนหัวคนก่อน ส่วนผู้ได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งในลำดับถัดไปจากจำนวนหัวคนให้เป็นกรรมการสำรองไว้ นางวัลลภาได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งในลำดับที่ ๙ จึงเป็นกรรมการสำรองตามระเบียบกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งผู้แทนฝ่ายลูกจ้างในคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๒๓ วรรคสาม^๒ และ

^๑ ข้อ ๑๙ วาระของการเป็นกรรมการสหภาพ

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓) หากกรรมการพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ให้คณะกรรมการชุดเดิมรักษาการ มีอำนาจหน้าที่เช่นเดิม จนกว่าจะมอบงานให้คณะกรรมการชุดใหม่ซึ่งได้รับการจดทะเบียนแล้ว

^๒ ข้อ ๒๓

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้มีคำสั่งแต่งตั้ง ผู้ได้รับเลือกตั้งจำนวนห้า คนแรกเป็นกรรมการฝ่ายลูกจ้างในคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ตั้งแต่วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๔๕ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ นางวัลลภาได้รับเลือกตั้งให้เป็นกรรมการ สหภาพแรงงานอีก วันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๔๕ นางวัลลภาได้รับเลือกในระหว่างกรรมการให้เป็น ประธานสหภาพแรงงาน ซึ่งนายทะเบียนได้รับจดทะเบียนไว้ตั้งแต่วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๕

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้พิจารณาข้อหาหรือทั้งสองประเด็นแล้วมี ความเห็นว่า พระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๘^๓ บัญญัติว่าให้มี คณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการอื่น ซึ่ง รัฐมนตรีแต่งตั้งจากฝ่ายนายจ้างและฝ่ายลูกจ้างผู้ซึ่งได้รับเลือกตั้งในระหว่างประธานสหภาพ แรงงาน ด้วยกัน และมาตรา ๕๕^๔ บัญญัติว่าให้มีคณะกรรมการสหภาพแรงงานเป็นผู้ดำเนินการ และ เป็น ผู้แทนของสหภาพแรงงานในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก โดยให้มีประธาน สหภาพแรงงานเป็น ประธานกรรมการสหภาพแรงงาน การที่พระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจ สัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ บัญญัติไว้ดังนี้ แสดงให้เห็นว่า ตำแหน่งประธานสหภาพแรงงานเป็น ตำแหน่งที่ผู้ดำรงตำแหน่งมีสิทธิได้รับเลือกตั้งให้เป็นกรรมการฝ่ายลูกจ้างในคณะกรรมการ แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ ตามมาตรา ๘ เป็นกรณีหนึ่ง และเป็นตำแหน่งที่ผู้ดำรงตำแหน่ง จะต้องเป็นประธานกรรมการในคณะกรรมการสหภาพแรงงานตามมาตรา ๕๕ เป็นอีกกรณีหนึ่ง และในกรณีแรกอำนาจหน้าที่ของกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ ต้องเป็นไปตามมาตรา

ฯลฯ

ฯลฯ

ผู้ที่ได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งในลำดับถัดไปจากจำนวนที่กำหนดห้าคน ให้เป็นกรรมการ สำรอง

^๓ มาตรา ๘ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจ สัมพันธ์” ระกอบด้วยรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อธิบดีกรมบัญชีกลาง เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และ กรรมการอื่นซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากฝ่ายนายจ้างห้าคนและฝ่ายลูกจ้างห้าคน และให้อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เป็นกรรมการและเลขานุการ

ฝ่ายนายจ้างตามวรรคหนึ่ง หมายความว่า ผู้ว่าการ ผู้อำนวยการ กรรมการผู้จัดการ หรือ บุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจหน้าที่คล้ายคลึงกันแต่เรียกชื่ออย่างอื่นในรัฐวิสาหกิจ

ฝ่ายลูกจ้างตามวรรคหนึ่ง ให้แต่งตั้งจากผู้ซึ่งได้รับการเลือกตั้งในระหว่างประธานสหภาพ แรงงานด้วยกัน การเลือกตั้งให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

^๔ มาตรา ๕๕ ให้สหภาพแรงงานมีคณะกรรมการสหภาพแรงงานเป็นผู้ดำเนินการและ เป็นผู้แทนของสหภาพแรงงานในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้คณะกรรมการสหภาพแรงงานจะ มอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนทำแทนก็ได้

คณะกรรมการสหภาพแรงงานอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการสหภาพแรงงานเพื่อปฏิบัติงาน ตามที่มอบหมายได้

คณะกรรมการสหภาพแรงงานประกอบด้วย ประธานสหภาพแรงงานเป็นประธานกรรมการ และมีกรรมการอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับ

๑๓^๕ ส่วนในกรณีหลัง การเป็นผู้ดำเนินการและเป็นผู้แทนของสหภาพแรงงานต้องเป็นไปตาม มาตรา ๕๕^๖ แห่งพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ ดังนั้น การที่จะ พิจารณาวินิจฉัยปัญหาการดำรงตำแหน่งประธานสหภาพแรงงานของนางวัลลภาจะต้องพิจารณา วินิจฉัยจากการที่นางวัลลภาผู้ดำรงตำแหน่งได้ใช้สิทธิและปฏิบัติหน้าที่ว่าจะอยู่ในกรณีใด

กรณีการดำรงตำแหน่งประธานสหภาพแรงงานของนางวัลลภา นางวัลลภาได้ใช้ สิทธิรับเลือกตั้งไปเป็นกรรมการฝ่ายลูกจ้าง และได้เป็นกรรมการสำรองซึ่งมีสิทธิจะได้รับแต่งตั้ง เป็นกรรมการฝ่ายลูกจ้างในคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ แต่เมื่อการดำรงตำแหน่ง ประธานสหภาพแรงงาน ของนางวัลลภาครบวาระในวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๕ นางวัลลภาจึงขาด คุณสมบัติตามมาตรา ๘ วรรคสาม^๗ สิทธิที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการฝ่ายลูกจ้างใน คณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ย่อมหมดสิ้นไปพร้อมกัน เพราะแม้แต่ผู้ที่รัฐมนตรีได้ แต่งตั้งให้เป็นกรรมการฝ่ายลูกจ้างอยู่ก็จะต้องพ้นจากการเป็นกรรมการฝ่ายลูกจ้าง ตามมาตรา ๑๐ (๔)^๘ แห่งพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ ดังนั้น สิทธิของกรรมการ สำรองที่นางวัลลภามีอยู่ก็ย่อมหมดสิ้นไปทันทีที่นางวัลลภาครบวาระ ด้วยเหตุเดียวกัน

^๕ มาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสภาพการจ้าง

(๒) เสนอคณะรัฐมนตรีกำหนดขอบเขตสภาพการจ้างที่เกี่ยวกับการเงินสำหรับรัฐวิสาหกิจ แต่ละแห่งที่รัฐวิสาหกิจนั้นอาจดำเนินการเองได้

(๓) พิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับสภาพการจ้างตามวรรคสาม และมาตรา ๒๘

(๔) พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานตามมาตรา ๓๑

(๕) แต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแรงงานก่อนมีคำ วินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา ๓๑ วรรคห้า

(๖) พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา ๓๘

(๗) พิจารณาวินิจฉัยและออกคำสั่งตามมาตรา ๓๙

(๘) เสนอความเห็นและให้คำแนะนำแก่รัฐวิสาหกิจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมาย

(๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรฐานขั้นต่ำของสภาพการจ้างตาม (๑) เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว ให้ใช้บังคับแก่รัฐวิสาหกิจทุกแห่ง

ในกรณีที่รัฐวิสาหกิจใด เห็นสมควรปรับปรุงสภาพการจ้างที่เกี่ยวกับการเงินที่อยู่นอกเหนือจาก ที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๑๓ (๒) จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการและคณะรัฐมนตรีก่อนจึงจะ ดำเนินการได้

^๖ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

^๗ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

^๘ มาตรา ๑๐ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๙ กรรมการซึ่งรัฐมนตรี แต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

ฯลฯ

ฯลฯ

(๔) พ้นจากการเป็นนายจ้างหรือพ้นจากการเป็นประธานสหภาพแรงงานแล้วแต่กรณี

ฯลฯ

ฯลฯ

การที่นางวัลลาได้รักษาการประธานสหภาพแรงงาน ก็มีผลแต่เพียงเป็นผู้ดำเนินการและเป็นผู้แทนของสหภาพแรงงานในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกตามมาตรา ๕๕ เท่านั้น แม้ต่อมานางวัลลาได้ดำรงตำแหน่งเป็นประธานสหภาพแรงงานอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งนายทะเบียนจดทะเบียนให้เมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ เป็นเวลาห่างจากการครบวาระถึงสองเดือนครึ่ง การรักษาการในช่วงเวลานี้ก็เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๔๔ (๗)^๙ และเพื่อเอื้ออำนวยให้การดำเนินงานของสหภาพแรงงานเป็นไปโดยเกิดความเป็นธรรมและรักษาประโยชน์ของสมาชิกและลูกจ้างในรัฐวิสาหกิจ ตามวรรคสองของมาตราเดียวกัน ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ของนางวัลลา จึงไม่ถือว่านางวัลลาได้เป็นประธานสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจบริษัท ขนส่ง จำกัด ต่อเนื่องกันไปตามความเห็นของฝ่ายที่สอง เมื่อนางวัลลาขาดสิทธิการเป็นกรรมการสำรองไปแล้วจะถือเอาการปฏิบัติหน้าที่ประธานสหภาพแรงงาน ตามมาตรา ๕๕ ไปเป็นข้ออ้างในอีกกรณีหนึ่งตามมาตรา ๘ วรรคสาม^{๑๐} เพื่อให้ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการฝ่ายลูกจ้างในคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ไม่ได้

ลงชื่อ พรทิพย์ จาละ
(นางสาวพรทิพย์ จาละ)

รองเลขาธิการฯ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๔๖

^๙ มาตรา ๔๔ ข้อบังคับของสหภาพแรงงาน ต้องมีข้อความดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๗) ข้อกำหนดเกี่ยวกับคณะกรรมการ ได้แก่ จำนวนกรรมการ การเลือกตั้งกรรมการ วาระของการเป็นกรรมการ การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ และการประชุมของคณะกรรมการ

ฯลฯ

ฯลฯ

ข้อบังคับตามวรรคหนึ่ง ต้องมีสาระที่สามารถเอื้ออำนวยให้การดำเนินงานของสหภาพแรงงานเป็นไปโดยเกิดความเป็นธรรม และรักษาประโยชน์ของสมาชิกและลูกจ้างในรัฐวิสาหกิจ และต้องไม่มีสาระเป็นการกีดกันการเข้าเป็นสมาชิกหรือต้องขาดจากสมาชิกภาพโดยไม่มีเหตุอันควร

^{๑๐} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น